

Kriminalsager mod politipersonalet indledes på samme måde som adfærdsklagesager. Efterforskningen varetages af politiet, medarbejdere fra politimesterembedet og - ved større sager - med bistand fra rigspolitichefen, navnlig Rejseafdelingen og Teknisk Afdeling. Tiltalesspørgsmålet afgøres af rigsadvokaten med klageadgang til justitsministeren. En eventuel domfældelse følges i reglen op af en disciplinærsag.

Den nuværende klageordning i Grønland er således i meget vidt omfang karakteriseret ved en enstrengethed i opbygningen, idet de samme myndigheder behandler både adfærdsklager og kriminalsager.

Beskikkelse af bisidder (forsvarer) kan ske i tilfælde, hvor der rejses tiltale imod vedkommende polititjenestemand og i så fald alene for denne, men ikke for andre implicerede, herunder den forurettede. I andre tilfælde, herunder i adfærdsklagesager, er der efter det nuværende klagesystem ikke adgang for parterne til at anmode om beskikkelse af bisidder under sagen.

4. Den danske klageordning

Den nuværende danske ordning vedrørende klager over politipersonalet er gennemført ved lov nr. 393 af 14. juni 1995, der trådte i kraft den 1. januar 1996. Ved loven, der bygger på betænkning nr. 1278/1994 om behandlingen af klager over politipersonalet, er det hidtidige system med lokalnævnshandling afløst af et system, hvor statsadvokaterne undersøger og afgør adfærdsklagesager. Efter loven er det endvidere statsadvokaterne, der efterforsker og afgør tiltale-spørgsmålet i straffesager mod politipersonalet.

Efter lovændringen er der endelig oprettet et antal kontrolorganer (politiklagenævne) bestående af en advokat og to lægmænd, som løbende fører tilsyn med statsadvokaternes behandling af sagerne. Politiklagenævnet kan komme med tilkendegivelser om sagernes undersøgelse og afgørelse, og nævnet kan klage til rigsadvokaten over statsadvokatens afgørelse.

Mindre sager kan - som i Grønland - behandles på uformel vis ved en samtale mellem klageren og en overordnet polititjenestemand. I disse tilfælde gives underretning om det passerende til vedkommende statsadvokat, der eventuelt af egen drift kan iværksætte en undersøgelse af sagen. Statsadvokaten skal orientere det stedlige politiklagenævn om sagen.

Ved lovændringen i 1995 er der desuden indført en udvidet adgang til at beskikke advokat for klageren og indklagede i adfærdsklagesager samt for forurettede og polititjenestemanden i straffesager mod politipersonale.

5. Den Grønlandske Retsvæsenkommissionens forslag

Den Grønlandske Retsvæsenkommission har foreslået, at der for Grønland gennemføres en ny klageordning, der omfatter klager over politiets adfærd i tjenesten (adfærdsklager) og anmeldelser om kriminelle handlinger begået i tjenesten. Sager af mere bagatelagtig karakter forudsættes - som hidtil - at kunne afgøres ved en uformel procedure, dog således at Politiklagenævnet underrettes herom, jf. ovenfor i afsnit 3 og bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 1.

Kommissionen finder, at klageordningen bør baseres på de muligheder, der er til stede i Grønland. Endvidere skal der ved ordningen tages hensyn til, at de, der er involveret i klageordningen, skal have kendskab til forholdene i Grønland. Endelig bør den enstrengethed, der har karakteriseret det hidtidige system, bevares. Det foreslås i øvrigt, at klageordningen i det væsentlige opbygges som den nugældende danske klageordning.

Kommissionen har overvejet mulighederne for at indføre den danske »statsadvokatmodel« i Grønland. Der er imidlertid ingen statsadvokat i Grønland, og rigsadvokaten bør næppe sættes i stedet for statsadvokaten. Rigsadvokaten har kontor i København og vil derved kunne forekomme den grønlandske befolkning fjern og ubekendt. Hertil kommer de praktiske vanskeligheder, som følger af afstanden mellem Grønland og København.

På den baggrund, og da der i Grønland ikke findes nogen anden myndighed, som kan træde i stedet for en statsadvokat, har kommissionen fundet, at politimesteren i Grønland er den myndighed, der må anses for bedst egnet til at varetage de opgaver i forbindelse med behandlingen af klager og kriminalsager vedrørende politipersonalet, som efter den danske ordning er henlagt til statsadvokaterne. Kommissionen har ved vurderingen heraf navnlig lagt vægt på, at politimesteren i Grønland som følge af politikredsens særlige struktur og den jævnlige udskiftning af embedets indehaver indtager en mere selvstændig stilling i forhold til politipersonalet end politimestrene i Danmark. Kommissionen forudsætter, at det er politimesteren personligt, der leder undersøgelsen eller efterforskningen og træffer afgørelse i disse sager.

Kommissionen har fundet, at der kan etableres et funktionsdygtigt og troværdigt grønlandsk klagesystem, hvis en grønlandsk »politimestermodel« kombineres med et politiklagenævn efter dansk model, så det hidtidige, enstrengede system bevares.

I indstillingen fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission foreslås, at der oprettes ét politiklagenævn for Grønland, bestående af en advokat, der prak-